

Sprawozdanie

**z czynności Wydziału krajowego królestwa Galicyi i Łodomeryi
wraz z wielkiem xięstwem Krakowskiem po zamknięciu
III. sessyi sejmowej.**

Wysoki Sejmie!

Stosownie do postanowienia §. 26. statutu krajowego dopełnia Wydział krajowy obowiązku swego, składając niniejszem sprawozdanie z czynności, które obejmuje:

A. Rezultat podanych do Najwyższej wiadomości rozpraw Wys. Sejmu; rezultat przez Wys. Sejm powziętych i do Najwyższej sankcyi przedłożonych uchwał; rezultat uchwalonych do Najjaśniejszego Pana prośb, nareszcie rezultat udzielonych c. k. Rządowi wniosków i projektów Wys. Sejmu.

B. Przekazane poszczególne i zwyczajne czynności Wydziału krajowego.

A.

Rozprawy III. sessyi Wysockiego Sejmu.

Pismem c. k. Prezydium Namiestnictwa z 15. Października 1866. I. 8582/pr. oznajmiono Wydziałowi krajowemu, iż Jego C. K. Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z dnia 8 Października 1866. raczył najmiłościwiej wziąć do wiadomości rozprawę 3. sessyi Sejmu galicyjskiego, z tą uwagą, iż względem przedmiotów podlegających Najwyższej sankcyi, takowa nastąpi w swoim czasie. L. W. 4355/1866.

Uchwały Sejmu podlegające Najwyższej sankcyi.

Uchwały sankcyonowane.

Oprócz ustaw i uchwał Wys. Sejmu, o których sankcyonowaniu powziął Wys. Sejm wiadomości w ciągu ostatniej sessyi, otrzymały Najwyższe zatwierdzenie:

- a) uchwała Wys. Sejmu względem dodatków do podatków dla funduszu krajowego i funduszy indemnizacyjnych na rok 1866;
- b) ustawa znosząca przepisy co do nagród za uбиcie drapieżnych zwierząt;
- c) ustawa w przedmiocie obwieszczenia ustaw krajowych, uchwał Sejmu i rozporządzeń Wydziału krajowego;

- d) ustawa zawierająca dodatek do §. 3. statutu krajowego z 26. Lutego 1861., powołująca biskupa krakowskiego i administratorów dyecezyj w sprawach duchownych (*in spiritualibus*) na członków Sejmu krajowego,
- e) ustawa zawierająca postanowienia do sejmowej ordynacji wyborczej względem prawa posiadaczy dóbr tabularnych do wyboru posłów na Sejm;
- f) ustawa zawierająca dodatek do §. 16. sejmowej ordynacji wyborczej z dnia 26. Lutego 1861. r., przyznający prawo wybieralności współposiadaczom majątków nieruchomości;
- g) ustawa zawierająca dodatek do sejmowej ordynacji wyborczej z dnia 26. Lutego 1861., co do postępowania przy wyborze posłów w ciągu peryodu sejmowego ubywających;
- h) ustawa zmieniająca postanowienia §. 52. sejmowej ordynacji wyborczej z dnia 26. Lutego 1861.;
- i) ustawa o urządzeniu gmin i ordynacya wyborcza dla gmin;
- k) ustawa o obszarach dworskich;
- l) ustawa o reprezentacyi powiatowej i ordynacyi wyborczej powiatowej;
- m) ustawa o patronacie szkół i o pokrywaniu kosztów na umieszczenie szkół ludowych;
- n) ustawa dotycząca pokrycia kosztów stawiania i utrzymywania budynków kościelnych i plebańskich w parafiach wyznania katolickiego, tudzież sprawiania przyrzędów i sprzętów kościelnych;
- o) ustawa drogowa. z tą uwagą. że przepisy konkurencyjne, tyczące się nakazanej Najw. pismem gabinetowem z dnia 23. Kwietnia 1855. budowy tak zwanych dróg wojskowych (*Militär-Parallelstrassen*) mają pozostać nienaruszone.

Ustawy, którym od-
mówiono Najwyższej
sankcyi.

Wedle pisma Prezydium Namiestnictwa z dnia 28. Października 1866. Najjaśniejszy Pan najwyższem postanowieniem z 26. września 1866. nie raczył udzielić najwyższej sankcyi ustawie uchwalonej przez Wys. Sejm, zawierającej dodatek do sejmowej ordynacyi wyborczej z 26. Lutego 1861., względem uprawnienia do wyborów poselskich obywateli zamieszkałych na obszarach dworskich; tudzież ustawie zawierającej zmianę §. 17. ordynacyi wyborczej z dnia 26. Lutego 1861., a to co do pierwszej ustawy z powodu, że nie kazden uprawniony do udziału w wyborach do reprezentacyi gminnej, posiada już przez to samo prawo wyboru do Sejmu, a co do drugiej ustawy z powodu, że postanowienia §. 17. ordynacyi wyborczej sejmowej z dnia 26. Lutego 1861. w związku stoją z obecnie obowiązującymi zasadami prawa karnego i procedury karnej, i że w ogóle postanowienia co do wpływu czynów karygodnych na wykonywanie praw politycznych zachowane być muszą prawodawstwu karnemu, którego reforma obecnie jest w toku. — L. W. 4502/1866.

Prezydium Namiestnictwa zawiadomiło nas pismem z 28. Października 1866., iż Jego C. K. Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z dnia 20. Października 1866. nie raczył udzielić najwyższej sankcyi uchwalonej przez Wys. Sejm ustawie, nadającej statut gminny dla król. stoł. miasta Lwowa, z powodu postanowień zawartych w §§. 18., 25., 28., 48., 74. d), 75. a) i c), 76., 77. 78., a) i e), 120. i 125., niezgodnych z istniejącymi ogólnymi ustawami i orzeczeniami Ministerstwa Stanu.

Postanowienia te są:

Oznaczenie samoistnego jakoteż przekazanego zakresu działania, niezgodne z zasadniczymi postanowieniami ustawy o urządzeniu gmin z dnia 5. Marca 1862., D. p. P. nr. 18., a co do przekazanego zakresu działania nadto i niedokładne;

nieuwzględnienie art. XI. rzeczonych postanowień;

zaciągnięcie pomiędzy podatki, do których gmina może uchylać dodatki bez ustawy krajowej, także i innych niestałych podatków, oprócz konsumcyjnego, w brew art. XV. ustawy z dnia 5. Marca 1862, postanowienia względem miejskiego prawa propinacyi;

postanowienia dotyczące się mianowania i oddalania ze służby przełożonych i nauczycieli miejskich szkół i zakładów naukowych;

orzeczenie co do własności majątku miejskiego — nakoniec ustanowienie innego jak dotychczasowego prawnego organu do załatwienia spraw społeczności izraelickiego wyznania. — L. W. 4501/1866.

O udzieleniu Najwyższej sankcyi uchwałąm powziętym w sprawie gal. Towarzystwa kredytowego, tudzież ustawie o zabezpieczeniu budynków kościelnych i szkolnych od ognia, nie otrzymał Wydział krajowy dotychczas wiadomości.

Uchwalone prośby do Najjaśniejszego Pana.

Zniesienie terna przy
prezentowaniu na pre-
bendy.

Jego C. K. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 22. Lipca 1866. przychylić się do prośby Wys. Sejmu, ażeby zniesionym był dekret nadworny z 9. Marca 1847. ogłoszony okólnikiem z 31. Marca 1847. l. 3191., tyczący się wykonywania prawa prezentowania na prebendy, podlegające patronatowi laikalnemu, z tem jednakże zastrzeżeniem, że ordynaryaty arcybiskupie i biskupie wyznania katolickiego w wypadkach, w których patron laikalny na prebendę kościelną opróżnioną w królestwie Galicyi i Lodomerji tudzież w wielkiem księstwie Krakowskiem nie zaprezentuje jednego z trzech, których rzeczony ordynaryaty od innych kandydatów za godniejszych uznają, będą obowiązane wtenczas dopiero nadać prezentowanemu kościelną instalacyę, gdy nastąpi oświadczenie politycznej Władzy krajowej, że przeciw niemu żadna nie zachodzi przeszkoda.

Koszta podróży i dyet
wikaryuszów i admi-
nistratorów.

Co do prośby Wys. Sejmu, uchwalonej na 45. posiedzeniu dnia 28. Marca 1866., ażeby księża wikaryusze i administratorowie prebend obu obrządków przy przeniesieniu ich na inne miejsce przeznaczenia, co do dyet, kosztów podróży i wynagrodzenia za uszkodzenie mebli, zrównani zostali z urzędnikami Państwa XII. klasy dyet, a koszta dotyczące pokrywane były z funduszu religijnego, oświadczył Jego Excellencya pan Minister Stanu reskryptem z 10. Września 1866. L. 5387, iż nie jest w położeniu, ażeby mógł przychylnie przedstawić Najjaśniejszemu Panu powyższą prośbę Wys. Sejmu, albowiem w razie uwzględnienia tej prośby, do którejby niezawodnie duchowieństwo innych prowincyj się przyłączyło, skarb Państwa, zaopatrujący prawie bez wyjątku w stanie biernym zostające fundusze religijne, ponosiłby nowy znaczny ciężar, a nie wypada obarczać publicznych funduszy ponoszeniem kosztów podróży, wynikających z rozporządzeń wydawanych przez przewielebnych xięży biskupów zupełnie niezawisłe od wpływu Władz rządowych.

Petycja o zawieraniu
małżeństw przez re-
zerwistów.

Na skutek prośby Wysokiego Sejmu do Najjaśniejszego Pana, uchwalonej na posiedzeniu dnia 26. Marca 1866. o dozwoleństwo wolnego zawierania ślubów małżeńskich, otrzymał Wydział krajowy pismem c. k. Prezydum Namiestnictwa z dnia 26. Lipca 1866. l. 6600/pr. następującej treści uwiadomienie :

Jego Excellencya Pan Minister Stanu, za porozumieniem się z Wys. Ministerstwem Wojny, polecił reskryptem z 13. Lipca 1866. l. 4064/M. St. zawiadomić Wydział krajowy w skutek Najwyższej rezulucyi z dnia 10. Lipca b. r., że prośba uchwalona przez Wys. Sejm na 61. posiedzeniu dnia 26. Marca b. r. o dozwole nie rezerwistom wolnego zawierania związków małżeńskich, aczkolwiek powody przywiedzione na jej poparcie wcale się niezapoznają, nie może być uwzględnioną w przedłożonym brzmieniu, albowiem statut o rezerwie jest ogólnem prawem, które tylko w drodze konstytucyjnej może być zmienionem, proponowana zaś zmiana nie zdaje się być tak pilną, żeby usprawiedliwiła wyjątek od tej ogólnej zasady. — Celem jednakże zadośćuczynienia życzeniom Wysokiego Sejmu w tym przedmiocie, ile to się tylko da pogodzić z względami wojskowemi, c. k. Ministerstwo wojny oświadczyło gotowość wydania polecenia do odnośnych komendantów wojskowych, ażeby przy ocenianiu podań rezerwistów o dozwole nie związków małżeńskich nie stawiali zbyt wygórowanych żądań, w szczególności zaś, ażeby co do poprawienia subsystencyi rezerwistów należycie uwzględniali zwykłe ograniczone stosunki majątkowe włościan galicyjskich i nieodmawiali rezerwistom pozwolenia żenięcia się bez ważnej przyczyny, i nakoniec ażeby niewstrzymywali załatwiania odnośnych podań. — Wydanie tego rozporządzenia w obecnej chwili, gdy prawie cała rezerwa zostaje w czynnej służbie, nie byłoby na czasie, takowe podług wyzprytoczonego reskryptu Jego Excellencyi pana Ministra Stanu doręczonem będzie c. k. generalnej komendzie wojskowej, gdy ogólny powrót rezerwistów do kraju zostanie zarządzony. — L. W. 3118/1866.

Petycja względem
uiszczenia dodatków
do podatków przez
Towarzystwa kolei że-
laznych.

C. k. Prezydium Namiestnictwa uwiadomiło nas pismem z dnia 8. Lipca 1866. l. 5900/pr., iż Jego C. K. Apostolska Mość najwyższem postanowieniem z dnia 25. Czerwca 1866. nie raczył się przychylić do prośby Wys. Sejmu, ażeby dodatki do podatków zarobkowego i dochodowego na galicyjskie przedsiębiorstwa kolejowe prawnie w Wiedniu przypisanych lub przypisać się mających, opłacane były na cele królestwa Galicyi i Lodomerji wraz z wielkiem księstwem Krakowskiem, tudzież na cele miasta Lwowa i miasta Krakowa, albowiem prawnie nieuchodzi odebrać Niższej Austrii i miastu Wiedniowi słujące tymże teraz prawo pobierania tych dodatków od podatków. — L. W. 2898/1866.

Z petycji uchwalonych do Najwyższego Tronu przez Wysoki Sejm nie są jeszcze dotychczas rozwiązane: — petycja o ustanowieniu Kanclerza dla Galicyi, — petycja w sprawie oszacowania katastralnego — i petycja o znizeniu ceny soli.

Uchwalone wnioski do c. k. Rządu.

Wniosek o podatku
konsumcyjnym od
mięsa.

Wysoki Sejm uchwalił na posiedzeniu dnia 3. Lutego 1866., na podstawie §. 19 statutu krajowego, następujący wniosek:

Taryfa podatku konsumcyjnego od mięsa powinna być ustanowioną dla każdego kraju koronnego z należytem uwzględnieniem przeciętnej wagi bydła i przeciętnej ceny mięsa tego kraju tak, ażeby wysokość podatku w stosunku do przeciętnej ceny cielęciny była równą we wszystkich krajach koronnych.

Wedle reskryptu z dnia 8. Lipca 1866. l. 3957 nie przychyliło się c. k. Ministerjum Skarbu do tego wniosku. C. k. Ministerstwo Skarbu przyznaje, iż wniosek ten dąży bezprzecznie do udoskonalenia opodatkowania konsumpcji mięsa przez zamierzoną większą równość w rozkładzie tego podatku i niezapoznaje, że uwzględnienie przeciętnej wagi bydła bitego w pojedynczych krajach koronnych może nieco przyczynić się do sprawie-

dliwszego rozkładu podatku od mięsa; wszelako widzi bardzo wielkie trudności dokładnego sprawdzenia tej przeciętnej wagi w tak wielu krajach koronnych — z drugiej zaś strony uważa podatek konsumcyjny, poczynający się od 87½, 70 i 40 centów od cetnara mięsa w miejscowościach 1szej, a względnie 2giej i 3ciej klasy taryfowej jako tak mały, że z powodu różności rzeczony wagi przeciętnej nie mogą zdarzać się w tem opodatkowaniu różnice, któreby usprawiedliwiały niepewne usiłowania zwalczania tych trudności. — Co do uregulowania taryfy podatku od mięsa w pojedynczych krajach koronnych podług wysokości ceny mięsa, zauważało c. k. Ministerstwo iż nie można dójść, pod jakim względem opodatkowanie mięsa byłoby ulepszone, gdyby w jednym i tym samym okręgu ekonomicznym nakładano krajom konsumującym drogie mięso, właśnie dla tego, że wyższą mają cenę mięsa stosunkowo także i większy podatek od mięsa.

Do tych uwag dodało c. k. Ministerjum i tę okoliczność, że opodatkowanie mięsa w niemiecko-sławiańskich prowincjach dopiero w 1862. było przedmiotem legislacji, że przeto nowa reforma w tym względzie mogłaby wywołać w ogóle naprzeciw opodatkowaniu mięsa niekorzystne usposobienie.

Niemogąc podzielać w zupełności zapatrywań c. k. Ministerjum zamierzył Wydział krajowy nowe w tym przedmiocie przedłożenie wnieść do Wysokiego Sejmu, wszakże oparte na dokładnych statystycznych danych, któreby do uzasadnienia wniosków i przeprowadzenia reformy opodatkowania posłużyć mogły; — o dostarczenie potrzebnych dat udaliśmy się do gospodarczych towarzystw Monarchii austriackiej. L. W. 3061/1866.

Wniosek względem
przeprowadzenia
egzekucyi na rze-
czy ruchome.

C. k. Prezydum Namiestnictwa udzieliło Wydziałowi krajowemu pismem z 4. Maja 1866. l. 3906/pr. odpis rozporządzenia c. k. Ministerstwa Sprawiedliwości do wyższych sądów krajowych we Lwowie i Krakowie, w celu oględnego przeprowadzenia egzekucyi na rzeczy ruchome treści następującej:

Podług ustaw istniejących niepodlegają egzekucyi ani odzienie dłużnikowi niezbędne, ani też najpotrzebniejsze narzędzia, które mu do dziennego zarobku na utrzymanie swoje, jakoteż jego rodziny służyć mogą (§. 453. Post. sąd.). Znajdujące się na majątku nieruchomym zboże, drzewo, pasza, narzędzia i bydło, o ile takowe potrzebne są do prowadzenia zwyczajnego gospodarstwa (tak zwane *fundus instructus*), winne wedle §§. 294.—296. kodexu cywilnego uważane być jako rzeczy nieruchome i przynależność, zatem jako część składowa majątku nieruchomego, a jako takie nie podpadają egzekucyi z osobna i mają być traktowane podług przepisów wydanych o ruchomościach (Dek. nad. z 7. Kwietnia 1826. l. 2178 Z. u. s.).

Dla uchronienia od lichwy przy pożyczkach, postanowiono w §. 999. kod. cyw., że prowizya przy pożyczkach pieniężnych uiszczana być ma w tejże samej co i kapitał walucie, a oprócz umów ubocznych przy kontraktach zastawu i pożyczkowych określonych w §. 1371. kod. cyw., uznano §. 1372 kod. cyw. w szczególności także jako niepociągającą za sobą żadnych prawnych skutków umowę uboczną, którąby wierzyciel zastrzegł sobie użytkowanie dochodów w zastaw oddanej rzeczy. Nakoniec orzeczono dekretem nadwornym z 24. Grudnia 1816. l. 1305 Z. u. s., że zastrzeżenie uzyskania dochodów z gruntu bez oddania w zastaw lub wymówienie naturaliów zamiast prowizyi w pieniądzech, sprzeciwia się powyższemu postanowieniu.

Nie uwłacza to bezskuteczności jakowej umowy ubocznej, jeżeli takowa przyszła do skutku pod formą ugody, ponieważ ugoda podług §. 1380. kod. cyw. należy między kontrakty obowiązujące obustronnie.

Przepisy wydane względem ograniczenia odstępiania gruntów pozostają w swej mocy (rozporz. Minist. Sprawiedl. z 23. marca 1840. nr. 120 dz. pr. P.), w każdym wy-

padku przekroczenia takowych należy winnego ukarać, i pierwotny prawny stan rzeczy na nowo wprowadzić (dek. nadw. z 17. Września 1812. nr. 14.132 l. gub. 35.897.

Gdy pojedyncze sądy nie przestrzegają w każdym wypadku ustaw wykluczających lub ograniczających egzekucję co do niektórych rzeczy, dalej ustaw względem ubocznych umów jako bezskutecznych przy pożyczkach, nakoniec ustaw zabraniających odstępowania gruntów, a w szczególności powyżej przytoczonych przepisów, przeto poleca się wszystkim sądom, ażeby przy zdarzających się wypadkach z urzędu zastosowywały się do tych postanowień prawnych. W szczególności jeżeliby egzekucja już i tak dla prawnej bezskuteczności kontraktu lub ugody, na której żądanie się opiera, nie mogła mieć miejsca, poleca się c. k. sądom, ażeby w każdym wypadku, gdzie wierzyciel zamierza prowadzić egzekucję na ruchomości, przeprowadzając egzekucję, wysłuchaniem dłużnika, a w razie potrzeby wysłuchaniem rzeczoznawców z urzędu protokolarnie dochodziły, ażali ruchomości, na które wierzyciel egzekucję zakłada, w myśl ustaw w ogóle lub poszczególnie pod egzekucję podciągnięte, i podług przepisów o ruchomościach traktowane być mogą. Gdyby sądowy komisarz zaniechał tego dochodzenia i wyводу przy przeprowadzeniu egzekucyi, natenczas należy bezzwłocznie uzupełnienie aktu tego zarządzić.

Zaś skoro tylko sąd otrzyma wiadomość o nieprawym odstąpieniu kawałka gruntu, obowiązany jest poczynić stosowne do przepisów kroki urzędowe. Przytem oznajmiło nam c. k. Prezydium Namiestnictwa, iż c. k. Ministerstwo Sprawiedliwości wyrzekło, że w skutek tego rozporządzenia odpada potrzeba dalszych postanowień co do uchwały Wysokiego Sejmu powziętej w tym przedmiocie na posiedzeniu dnia 20. Lutego 1866.

Wniosek zamierzający zniesienie ustawy zasadniczej z 5. Marca 1862.

Pismem z dnia 22. Października 1866 l. 7506/pr. oznajmiło nam c. k. Prezydium Namiestnictwa, iż Jego C. K. Apostolska Mość najwyższem postanowieniem z 12 Sierpnia r. b. nie raczył przychylić się do uchwalonego wniosku Wysokiego Sejmu, zamierzającego usunięcie działalności ustawy zasadniczej (gminnej) z dnia 5. Marca 1862. dz. p. P. nr. 18 w królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z wielkiem księstwem krakowskiem.

Wedle oznajmienia c. k. Prezydium Namiestnictwa Najjaśniejszy Pan Najw. postanowieniem z dnia 15. Sierpnia r. b. raczył Najmiłościwiej polecić Władzy rządowej wypracowanie i przedłożenie do Najw. zatwierdzenia wniosku do ustawy o utworzeniu w każdej parafii funduszu zapasowego na pokrycie kosztów stawiania i utrzymywania budynków kościelnych i plebańskich w parafiach wyznania katolickiego, którego to wniosek przedłożonym być ma najbliższemu zgromadzeniu sejmowemu.

Zarazem uwiadomiło c. k. Prezydium Namiestnictwa Wydział krajowy, iż Najjaśniejszy Pan nie raczył się przychylić do życzenia Wys. Sejmu, ażeby wydatki na potrzeby kościelne z odprawianiem liturgii połączone przekazane, były na fundusz religijny, o ile nie dałyby się pokryć środkami wskazanymi w §§. 1. i 2. ustawy o konkurencyi kościelnej.

Co do wniosków Wysokiego Sejmu do c. k. Rządu, nie otrzymaliśmy wiadomości, jaki skutek odniósł wniosek o zmianę ustawy wexlowej.

B.

Czynności Wydziału krajowego

a) specjalnie przekazane.

Załatwianie około 1600 przekazanych Wydziałowi krajowemu petycji, czynności w sprawie zapomogi, zajęcie się wewnętrznem urządzeniem manipulacji i uorganizowaniem oddziału obrachunkowego i kasy krajowej, nawał czynności połączonych z odbiorem funduszków i zakładów krajowych, nie dozwoliły Wydziałowi krajowemu w nader krótkim czasie dzielącym nas od zamknięcia ubiegłej sessji sejmowej wykończyć w zupełności mnogie do opracowania poruczone projekta i załatwić ostatecznie wszystkie przekazane mu sprawy.

Odbiór funduszków
i zakładów krajo-
wych.

Jako najważniejszą i najpilniejszą czynność uważał Wydział krajowy spieszne wykonanie uchwały Wysokiego Sejmu powziętej na posiedzeniu dnia 25. Stycznia 1866. w sprawie odebrania zakładów i funduszków krajowych pod zarząd Reprezentacji krajowej.

Na mocy tej uchwały przystąpiliśmy do ukończenia rokowań przerwanych w roku 1862., a po częściowem uchyleniu różnic, jakie zachodziły w ówczas między zapatrywaniem Wydziału krajowego a c. k. Rządu, nastąpiło z dniem 1. Października 1866 fizyczne odebranie większej części funduszków i zakładów krajowych, które z mocy statutu krajowego winne były przejść pod zarząd Reprezentacji krajowej.

Do tych należą:

- I. Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu;
- II. Szpitale i zakłady dobroczynne we Lwowie i Krakowie, a w szczególności:
 1. Główny szpital lwowski, składający się z
 - a) zakładu chorych,
 - b) „ obłąkanych,
 - c) „ położnic,
 - d) szkolnego zakładu klinicznego i medyczno-chirurgicznego.
 2. Zakład podrzutek we Lwowie.
 3. Szpital św. Łazarza w Krakowie, składający się z
 - a) zakładu dla sporadycznych chorych,
 - b) zakładu położniczego i
 - c) zakładu podrzutek.
 4. Szpital św. Ducha w Krakowie z oddziałem syfilitycznych i obłąkanych.
- III. Zakłady poprawcze i krajowy fundusz policyjny.
- IV. Fundusz pomnika Kościuszki w Krakowie.
- V. Fundusze stypendyjne.
- VI. Fundusz kultury krajowej.
- VII. Fundusze iademaizacyjne.

I.

Odebranie funduszu krajowego w ściślejszem znaczeniu.

Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu, składający się w części z własnych dochodów, w części z dodatków do podatków, przeszedł pod zarząd Reprezentacji krajowej

z wszelkimi prawami, również z ciężarami i obowiązaniami, jakie doń w czasie oddania przywiązane były; przeto Reprezentacja krajowa tak długo obowiązana jest do zachowania istniejących, cel i przeznaczenie funduszu krajowego określających dyrektyw, dopóki dyrektywy te na drodze ustawodawczej zmienione nie będą.

Czynności kasowe i rachunkowe przeszły na oddziały kasowy i obrachunkowy Wydziału krajowego, a stosunek c. k. władz do Wydziału krajowego w sprawach funduszu krajowego, wymagających współdziałania rządowych organów, został bliżej unormowany.

Co do odpisywania dodatków do podatków na cele krajowe zastrzeżono, iż od dnia oddania funduszu krajowego odpisywanie dodatków do podatków nastąpi tylko za poprzednim przyzwoleniem Wydziału krajowego.

Co do pojedynczych rubryk funduszu krajowego, powzięto przy pertraktacji odbioru szczegółowe postanowienia ze względu na zakres działania, jaki służy w niektórych sprawach c. k. Rządowi.

Rubryka kosztów zarządu.

Wydawnictwo dziennika rozporządzeń i ustaw krajowych zastrzeżono kompetencji c. k. Rządu, wszelako fundusz krajowy ponosi na mocy ces. patentu z 1. Stycznia 1860. (dz. u. P. nr. 3. I.) i ces. rozporządzenia z 17. Lutego 1863. (dz. u. P. nr. 19.) z rubryki „koszta zarządu“, koszta druku i tłumaczenia. — Zastrzeżono zatem Wydziałowi krajowemu trutynowanie odnośnych rachunków. Pertraktacja o porozumienie się względem ogłaszania uchwał sejmowych mających moc obowiązującą i rozporządzeń Wydziału krajowego, znajduje się obecnie w toku.

Rubryka: koszta szczepienia ospy i wydatki sanitarne.

W myśl instrukcyi szczepienia ospy z dnia 9. Lipca 1836. l. 18192 i reskryptu ministeryalnego z dnia 14. Marca 1849. (dz. u. P. nr. 165.), wydatki na koszta podróży z powodu szczepienia ospy w ogóle mają być pokrywane całkowicie z funduszu krajowego. — Natomiast z wydatków na koszta podróży z powodu wybuchu zarazy ospy między ludźmi, tudzież między owcami, jakoteż innych epidemij (koklusz, nerwówek i. t. p.) i zarazy bydła, ponosi koszta podwód urzędujących lekarzy fundusz krajowy, zaś ich dyety fundusz kameralny.

Wydatki na lekarstwa z powodu szczepienia ospy lub też w wypadkach innych chorób (epidemij) potrzebne, ponosi w myśl dekretu Kancelaryi nadwornej z 17. Lipca 1786. l. 1299 i rozporządzenia ministeryalnego z 14. Marca 1849. dz. u. P. nr. 165. w jednej trzeciej części fundusz krajowy a we dwóch trzecich c. k. skarb Państwa; natomiast w skutek dekretu Kancelaryi nadwornej z 10. Kwietnia 1823. l. 38618, lekarz, któremu zlecono zbieranie krowianki ma pobierać za to remunerację o rocznych 126 złr. w. a. z funduszu krajowego.

Ze względu na powyższe postanowienia zastrzeżono Wydziałowi krajowemu sprawdzanie odnośnych na fundusz krajowy przypadających rachunków i assygnowanie sprawdzonych należności.

Rubryka wydatków na drogi krajowe.

Co do dróg krajowych utrzymaną została dotychczasowa działalność Władz rządowych, wszakże mieliśmy przy odbiorze funduszu krajowego na uwadze ustawę przez Wysoki Sejm uchwaloną, w moc której zupełny zarząd dróg nieeraryalnych przejść ma na Reprezentację krajową, a względnie powiatową lub gminną; poczyniliśmy przeto na czas, dopóki ustawa o drogach nieeraryalnych nie otrzyma najwyższej sankcyi, także tymczasowe zastrzeżenia, jakie uważaliśmy za zgodne z dnchem rzeczonyj ustawy.

I tak zastrzeżono:

- a) bez przyzwolenia Wysokiego Sejmu nie wolno żadnej drogi krajowej budować;
- b) kosztorysy wspomniane w §. 3. instrukcyi dla budowy dróg krajowych mają być załatwiane za porozumieniem się z Wydziałem krajowym;
- c) systemizowanie plac służby drogowej odbywać się ma jedynie w porozumieniu się z Wydziałem krajowym;
- d) inspektorowie drogowi mają być mianowani przez Wydział krajowy w porozumieniu z dotyczącym naczelnikiem obwodowym;
- e) zapomoga z funduszu krajowego na budowę drogi krajowej może być dana tylko za przyzwoleniem Wysokiego Sejmu;
- f) cały obrót pieniężny dotacyi przeznaczonej z funduszu krajowego na drogi ma się koncentrować w Wydziale krajowym.

Rubryka kosztów
cymntowania.

Gdy wedle rozporządzenia krakowskiej komisji namiestniczej z 5. Października 1856. l. 29361, wydatki na sprawianie i utrzymywanie miar wzorowych i na placę cymntników ponosić ma w okręgu krakowskim fundusz krajowy, przeto zastrzeżono, iż mianowanie cymntników może nastąpić tylko za porozumieniem się z Wydziałem krajowym, przyzwalanie zaś i asyguowanie remuneracyi dla cymntników zastrzeżone wyłącznie kompetencyi Wydziału krajowego.

Rubryka wydatków
na stawianie słupów
granicznych.

Co do rubryki budżetu krajowego na wydatki za stawianie słupów granicznych, zastrzeżono, że na stawianie ubytych słupów może przyzwalać c. k. Namiestnictwa za poprzedniem porozumieniem się z Wydziałem krajowym.

Stan kasy funduszu
krajowego w ściślejszym
znaczeniu.

Fizyczne odebranie funduszu krajowego poprzedziła w myśl §. 3 instrukcyi dla Wydziału krajowego dokładna likwidacya kasy.

Stan tejże wynosił z dniem 30. Września 1866.:

a) w papierach publicznych	197.998 zlr. 35 $\frac{1}{2}$ et.
b) w otówce	17.386 „ 49 „
c) w dokumentach prywatnych	4.000 „ — „

II.

Odebranie szpitali i zakładów dobroczynności we Lwowie i Krakowie.

Co do właściwych szpitali 1. a) i 3. a), t. j. zakładu chorych w szpitalu lwowskim i oddziału dla sporadycznych chorych w szpitalu Św. Łazarza w Krakowie, to takowe nie mają cechy zakładów krajowych w myśl statutu krajowego, bowiem uznane są jako publiczne zakłady dla chorych, i nie są z funduszu krajowego uposażone, a fundusz krajowy obowiązany jest tylko pokrywać koszta leczenia ubogich chorych przynależnych do gmin tatejszo-krajowych, którzy nie mają środków na zwrócenie łożonych kosztów leczenia.

Ze względu jednak na dotychczasową wspólną administracyę i ścisły związek tych zakładów z ich oddziałami jako zakłady krajowe już uznanymi, przeszły one wraz z wszystkimi pod II. wyliszonymi zakładami pod zarząd Reprezentacyi krajowej.

Reprezentacja krajowa obowiązana będzie zachować cel i przeznaczenie tych zakładów oznaczone aktem fundacyjnym lub ustawą, niemniej statuta, dyrektywy i unormowanie urzędzenia, a to tak długo, dopóki na drodze ustawodawczej nie zostaną zmienione. W unormowanych urządzeniach zakładów dla chorych, które do zakładów krajowych nie należą, nie może nastąpić żadna zmiana bez poprzedniego porozumienia się z Władzą krajową, co jednak nie narusza swobodnego działania Reprezentacji krajowej w ekonomicznym zarządzie tych zakładów.

Co do wpływu władzy politycznej na zmiany w należytościach za pielęgnowanie chorych, uczyniło Prezydium Namiestnictwa wnioski do c. k. Ministerjum, ażeby Wydział krajowy w przyszłości mógł czynić zmiany w należytościach pielęgnowania w porozumieniu z polityczną Władzą krajową.

Użytkowanie zakładów położniczych i szpitali na cele naukowe zostało i nadal zastrzeżone c. k. Rządowi.

Mianowanie Dyrektora szpitalu lwowskiego, tudzież Dyrektorów szpitali Św. Łazarza i Św. Duchy w Krakowie, jakoteż mianowanie profesorów funkcje prymaryuszów pełniących, za poprzednim zaciągnięciem zdania Wydziału krajowego, zostało zastrzeżone Najjaśniejszemu Panu.

Mianowanie asystenta klinicznego należy do grona nauczycieli zakładu medyczno-chirurgicznego; mianowanie zaś reszty członków sanitarnej i administracyjnej służby przeszło na Wydział krajowy z tym warunkiem, że przy mianowaniu prymaryuszów, którzy acz niebędąc profesorami, używani bywają w celach naukowych, nastąpi porozumienie się z krajową Władzą polityczną, a przy obsadzeniu akuszerki klinicznej, z gronem medyczno-chirurgicznych nauczycieli.

Prawo nadzoru nad temi zakładami pod względami policyi sanitarnej zastrzeżone zostało politycznej Władzy krajowej, a odnośnie c. k. organom sanitarnym; zaś grono nauczycieli zakładu medyczno-chirurgicznego we Lwowie, a odnośnie kolegium profesorów w Krakowie, prawo nadzoru pod względami naukowemi i szkolnemi.

Obecnym urzędnikom i sługom tych funduszków i zakładów zastrzeżone zostały ich nabyte prawa.

Funduszowi szkolnemu zastrzeżono prawo własności co do zakładu klinicznego i medyczno-chirurgicznego. — Tymczasowo zatrzymała c. k. prokuratorya skarbowa zastępstwo tych zakładów.

Sposunek gminy miasta Lwowa do szpitalu lwowskiego, a odnośnie do zakładu chorych w tymże szpitalu, uregulowany został prawomocnymi postanowieniami Ministerstwa Stanu w ten sposób, że nie pokryte własnymi dochodami zakładu wydatki na pielęgnowanie chorych do miasta Lwowa przynależnych, niemogących za siebie płacić, ma opędzać fundusz krajowy, natomiast gmina lwowska ma z funduszków własnych pokrywać resztę niedoboru przy wydatkach administracyjnych; gminie zatem będzie odnośny projekt budżetu do przejrzenia udzielany.

Zakład podczutków
we Lwowie.

Zakład podczutków we Lwowie przeszedł bez wszelkich zastrzeżeń pod zarządek Reprezentacji krajowej, jednakowoż pozostała działalność magistratu w sprawie nadzorowania i umieszczania podczutków tymczasowo nietkniętą.

Stan majątku szpitalu
lwowskiego.

Na dniu 30. Września 1866. odebrano gmach szpitalny we Lwowie z gruntami doń należącemi, wewnętrzne urządzenia, sprzęty i kasę.

Funduszu przeznaczonemu na budowę domu obłąkanych we Lwowie, powstałego z dochodu loteryi państwowej z roku 1862., przeznaczonemu na ten cel przez Najjaśniejszego Pana, nieodebrano, ponieważ fundusz ten nie został wcielony do majątku szpitalu głównego.

Stan kasy szpitalu z końcem Września 1866. był następujący :

Zakład chorych . . .	w efektach 63.104 złr. 4 ct.	w gotówce 2.778 złr. 10 et.
„ obłąkanych . . .	7.139 „ —	2.855 „ 98 $\frac{1}{2}$ „
„ położniczy . . .	1.848 „ —	542 „ 27 $\frac{1}{2}$ „
Oddział kliniczny	„	247 „ 99 „

Stan majątku szpitali
krakowskich:

W tymże samym dniu nastąpiło odebranie szpitalów Św. Łazarza i Św. Ducha w Krakowie.

Stan majątku tych zakładów przedstawia się z końcem Września 1866. jak następuje, a to:

a) Św. Łazarza.

Szpitalu Św. Łazarza:

- Położona w Królestwie Polskiem wieś Tropiszów wydzierżawiona za roczny czynsz 14.000 zł. pol.
- Folwark w Prądniku czerwonym wydzierżawiony za roczny czynsz 1504 złr. 1 $\frac{1}{2}$ et. w. a.
- Propinacya w Krowodrzy, wydzierżawiona za roczny czynsz 850 złr. w. a.
- Młyn w Prądniku białym, wydzierżawiony za roczny czynsz 437 złr.
- Dobra Rączna i Jezierzany, wydzierżawione za roczny czynsz 1116 złr.
- Las w Rączny w przestrzeni 191 morgów 1383 □ sążni zostający pod własnym zarządzeniem funduszu szpitalnego.
- Gmach szpitalny z wewnętrznym urządzeniem.
- Ulokowane na realnościach kapitały, a to:
 - w walucie polskiej 780.545 zł. 10 gr. pol.
 - w walucie austriackiej 6.767 „ 96 et.
- Papiery publiczne 130.957 „ 18 „
- Gotówka 7.354 „ 79 $\frac{1}{2}$ et.
- Zaległe prowizye od kapitałów lokowanych 30.901 „ 91 et.
- Zaległe czynsze za wydzierżawione realności 9.427 „ 52 „

b) Św. Ducha.

Szpitalu Św. Ducha.

- Kapitały lokowane na dobrach i realnościach 52.005 „ 92 gr. pol.
- Zaległe prowizye od tychże 985 „ 79 et.
- Papiery publiczne 1.980 „ — „
- W gotówce 7.295 „ 18 „

Stan kasy zakładu
podrzutków we Lwo-
wie.

Stan kasy zakładu podrzutków we Lwowie wynosił z końcem Września 1866.
w papierach publicznych 1.916 złr. 40 et. w. a.
w gotówce 361 „ 70 „

Reszta szpitali w Ga-
licyi.

Reszta szpitali w Galicyi nie ma cechy zakładów krajowych w myśl statutu krajowego, przeto zarząd tychże niemógł przejść na Wydział krajowy; jednakowoż wpływ Wydziału na zakłady gmiune w ogóle przysługujący z mocy ustawy, pozostał nienaruszony.

Ze względu na udział funduszu krajowego w opędzaniu kosztów pielęgnowania chorych, zastrzeżono Wydziałowi krajowemu:

1. wpływ doradczy we wszystkich ważniejszych sprawach, które do politycznej Władzy krajowej dochodzą, a ekonomicznego zarządu tych zakładów dotyczą;
2. sprawdzanie kwartalnych rachunków, należących się zwrotów kosztów pielęgnowania, któreby ściągnąć się nie dały, i asygnowanie kwot sprawdzonych, sprawdzania rachunków mających się zwrócić kosztów pielęgnowania za osoby stanu cywilnego leczone w szpitalach wojskowych;
3. przedkładanie wyciągów z rocznych rachunków szpitali z ogólnego obrotu majątkowego, nakoniec zastrzeżono
4. iż ogłoszenie innych zakładów dla chorych, oprócz już istniejących, zakładami publicznymi, może nastąpić tylko za przyzwoleniem Reprezentacyi krajowej.

III.

Zakłady poprawcze i policyjny fundusz krajowy.

Zakłady poprawcze, t. j.:

- a) złączony z domem karnym we Lwowie zakład korekcyjonistów męskich,
- b) oddział korekcyjonistek u św. Maryi Magdaleny we Lwowie, winne były przejść pod zarząd Reprezentacyi krajowej, albowiem na mocy dekretu Kancelaryi nadwornej z 24. Czerwca 1843. l. 19.112 przeznaczony jest na utrzymanie tych zakładów policyjny fundusz krajowy, a wedle rozporządzenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 19. Grudnia 1851. niedobory pokrywane być mają z funduszu krajowego.

Atoli c. k. Rząd odmówił oddania tych zakładów z tem oświadczeniem, że kierownictwa i wyższego nadzoru nad temi, z domami karnymi złączonemi zakładami, c. k. Rząd, ze względu na publiczne interesa najwyższej wagi, z rąk swoich puścić nie może.

Azeby jednak Wydziałowi krajowemu uczynić przystępnym wpływ odpowiedni dotacyi korekcyjnych zakładów, zastępca Wydziału krajowego będzie mieć udział w miesięcznych domowych rewizjach, a przy wszelkich zarządach ekonomicznych tych zakładów dotyczących sprawach c. k. Rząd porozumiewać się będzie z Wydziałem krajowym.

Zarząd policyjnego funduszu krajowego przeszedł na Wydział krajowy z zastrzeżeniem praw funduszu karnego co do zdziałanych budowli obok gmachu u św. Maryi Magdaleny kosztem funduszu karnego, niemniej co do własności z tegoż funduszu sprawionych sprzętów.

Oddając fundusz policyjny wyraził c. k. Rząd nadzieję, że przez oddanie gmachu rzeczonożego użycie tegoż na umieszczenie tamże domu karnego dla więźniów płci żeńskiej nie będzie narażone, co jednakowoż niema ubliżać bynajmniej prawu własności policyjnego funduszu krajowego co do w mowie będącego gmachu i prawu wolnego rozrządzania tymże.

Zastrzeżono zarazem, iż zobowiązania funduszu policyjnego, oparte na istniejących dyrektywach co do celów tychże zakładów, tylko na drodze konstytucyjnej mogą być zmienione.

Stan kasy funduszu policyjnego wynosił z końcem Września 1866. w efektach 6204 złr., w gotówce 8260 złr. 6 cent. wal. austr.

IV.

Fundusz pomnika Kościuszki.

Fundusz pomnika Kościuszki, powstały ze składek pieniężnych i innych darów, uznany reskryptem byłej Rzpltej. Krakowskiej z 20. Listopada 1820. l. 4260 jako własność narodowa, oddany został dnia 1. Października 1866. pod zarząd Reprezentacyi krajowej bez wszelkich zastrzeżeń.

Stan kasy tego funduszu z końcem Września 1866. wynosił w papierach publicznych 8440 złr. i 547 złr. 3 ct. wal. austr. gotówką.

V.

Fundusze stypendyjne.

Przy rokowaniach o odebraniu funduszy stypendyjnych w zarząd Reprezentacyi krajowej oświadczył c. k. Komisarz, iż c. k. Rząd, biorąc autonomię za punkt wyjścia, gotowym jest oddać zarząd wszystkich fundacyj Wydziałowi krajowemu, i że w zasadzie nie stoi w drodze, ażeby i prawo rozdawnictwa stypendyów oddanem było Wydziałowi krajowemu, co jednak nie może nastąpić w skutek samego oddania zarządu fundacyj, tylko na podstawie poprzedniej zmiany odnośnych prawnie wystawionych, przeto prawomocnych aktów fundacyjnych.

Gdy delegaci obstawali przy zdaniu swem, iż tak administracya jakoteż prawo rozdawnictwa funduszy stypendyjnych już z mocy ces. dyplomu z 20. Października 1860. i ces. patentu z 26. Lutego 1861. służą Reprezentacyi krajowej, przerwano rokowania z powodu oświadczenia c. k. Komisarza rządowego, iż sprawa ta musi być uprzednio przedłożoną decyzji c. k. Ministerstwa Stanu.

VI.

Fundusz kultury krajowej.

Z uwagi na cel i przeznaczenie funduszu kultury krajowej, które już z jego nazwy wypływają, zażądaliśmy oddania tegoż funduszu pod wyłączny zarząd Reprezentacyi krajowej.

Atuli już przy rokowaniach z roku 1862. odmówił c. k. Rząd oddania tego funduszu, a c. k. Ministerjum Stanu orzekło reskryptem z 18. Lipca 1863. l. 10238/630, iż zarząd tego funduszu ma nadal przysługiwać c. k. Namiestnictwu. C. k. Rząd zastrzegł sobie wyłączną moc rozrządzania onym, ponieważ takowy powstał i ma swe dalsze źródło dochodu z grzywien wymierzanych przez c. k. Władze, z powodu przestępstw przepisów policyi lasowej i polowej.

Ze względu jednak przeznaczenia tego funduszu na cele kultury krajowej w ogóle, i w myśl statutu krajowego, przyznało c. k. Ministerjum Reprezentacyi krajowej wpływ doradczy na sposób użycia tego funduszu w każdym pojedyńczym wypadku.

Przy rokowaniach w roku bieżącym upominali się delegaci powtórnie o oddanie tego funduszu, atoli zastępca c. k. Rządu, odwołując się do wspomnionego reskryptu, nie przychylił się do tego żądania.

Niemogąc podzielać zapatrywania się c. k. Rządu na ten przedmiot, zachowuje sobie Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi osobny w tej mierze wniosek.

VII.

Fundusze indemnizacyjne.

Na mocy uchwały Wysokiego Sejmu powziętej na posiedzeniu dnia 28. Lutego 1866., poruszyliśmy sprawę odebrania funduszków indemnizacyjnych, w skutek czego otrzymaliśmy uwiadomienie Prezydium Namiestnictwa z dnia 17. Października 1866. l. 8471 pr., iż Jego C. K. Apostolska Mość raczył najmiłościwiej powziąć wiadomość o uchwale Wys. Sejmu względem odebrania obu galicyjskich funduszków indemnizacyjnych, tudzież funduszu indemnizacyjnego wielkiego księstwa Krakowskiego, i polecił najmiłościwiej swemu Rządowi Najwyższemu postanowieniem z dnia 10. Października 1866., ażeby wygotowano i przedstawiono do Najwyższego zatwierdzenia wnioski rządowy do najbliższej Reprezentacji Państwa, tyczący się zasilania rzeczonych funduszków ze Skarbu Państwa, tudzież dalszego traktowania zaliczek wypłacanych dotąd przez Skarb Państwa na rzecz funduszków indemnizacyjnych galicyjskich i wielkiego księstwa Krakowskiego.

Zarazem oznajmiło Prezydium Namiestnictwa, że Jego C. K. Apostolska Mość najmiłościwiej zezwolić raczył, ażeby odtąd w dyrekcjach funduszu indemnizacyjnego we Lwowie i w Krakowie delegat Wydziału krajowego brał udział w ten sam sposób jak zastępca c. k. Skarbu.

Gdy w myśl na wstępie przytoczonej uchwały, Wydział krajowy dopiero wtenczas przystąpić będzie mógł do odebrania funduszków indemnizacyjnych, jeżeli warunki odebrania przez Wysoki Sejm uchwalone prawomocnie przyjęte będą i Najwyższą sankcyę uzyskają, przeto przed najwyższemu postanowieniem co do uchwały o której mowa, z odebraniem funduszków indemnizacyjnych wstrzymać się należy.

Zresztą przystąpił Wydział krajowy do nominowania wzmiankowanych wyżej delegatów.

Jako delegata dla Lwowskiej komisji indemnizacyjnej zamianowaliśmy Wgo. Kornela Krzeczunowicza, posła sejmowego, a tegoż zastępcą W. Teodora Polańskiego, Dra. praw i adwokata krajowego, dla Krakowskiej komisji indemnizacyjnej W. Stanisława Starowiejskiego, Posła sejmowego, a tegoż zastępcą W. Ksawerego Milewskiego.

Zurządzeniem kasy krajowej i oddziału obrachunkowego przy Wydziale krajowym, ustała potrzeba przechowywania funduszków już dawniej pod zarządem naszym zostających w c. k. gł. kasie krajowej.

Fundusze te, a mianowicie:

1. fundusz domestykalny,
2. „ stanowy sierociński,
3. „ szkoły kucia koni,
4. „ stypendyjny ś. p. Jana Żurakowskiego,
5. „ stypendyjny fundacyi Andrzeja Żalchockiego,
6. „ stypendyjny fundacyi J. E. Kajetana hr. Lewickiego,

7. Fundusz stypendyjny fundacyi imienia J. E. Agenora hr. Goluchowskiego,
8. „ stypendyjny fundacyi x. Antoniego Popkiewicza,
9. „ zakładu nar. im. Osolińskich, — przeniesione zostały w czasie odbioru do kasy krajowej.

W myśl §. 3. instrukcyi dla Wydziału krajowego pozwala sobie tenże akta odbioru funduszków i zakładów krajowych złożyć na stół Wysokiej Izby.

Zasiłki dla szkół rolniczych w Czernichowie i w Dublanach.

Uchwałami powziętymi na posiedzeniu dnia 28. Marca 1866. przyzwolił Wys. Sejm na udzielenie z funduszu krajowego rocznych zasiłków po 5000 złr. dla szkół rolniczych w Czernichowie i Dublanach, pod warunkiem przyznania Wydziałowi krajowemu zwierzchniczego nadzoru nad temi szkołami.

Gdy ogólne zgromadzenia towarzystw gospodarczo-rolniczych w Krakowie i we Lwowie przyznały Wydziałowi krajowemu w zasadzie prawo zwierzchniczego nadzoru, zaasygnowaliśmy przypadające półroczne raty rzeczonych zasiłków. Unormowanie stosunku zwierzchniczego jest obecnie w toku i będzie niebawem ukończone. — L. W. 2650 i 3436/1866.

Zasiłek dla komisji lizyograficznej w Krakowie.

Komitet Towarzystwa naukowego w Krakowie przyjął na się obowiązek zdawania Wydziałowi krajowemu sprawy z czynności krakowskiej komisji lizyograficznej, zatem zaasygnowaliśmy uchwałą Wys. Sejmu z dnia 28. Marca 1866., przywołony dla tej komisji zasiłek z funduszu krajowego o rocznych 1500 złr. wal. austr. — L. W. 2409/1866.

Zasiłek zwrotny na restauracyę kościoła św. Anny w Krakowie.

Zasiłek zezwolony uchwałą Wys. Sejmu z dnia 12. Kwietnia 1866. na restauracyę kościoła św. Anny w Krakowie niemógł być jeszcze asygnowany, ponieważ senat akademicki uniwersytetu Jagiellońskiego nie złożył dotąd deklaracyi co do zobowiązania się zwrotu zasiłku z majątku uniwersytetu. — L. W. 2751/866.

Zasiłek dla zakładu ciemnych we Lwowie.

Również nie asygnowano dotychczas zasiłku przywołanego uchwałą Wys. Sejmu z dnia 28. Marca 1866. dla zakładu ciemnych we Lwowie, ponieważ rokowania z dyrekcją zakładu względem przyznania Wydziałowi krajowemu zwierzchniczego nadzoru nad tym zakładem nie są ukończone. — L. W. 2762/1866.

Zwrot wydatków z funduszu krajowego na koszta podróży urzędników z powodu wyboru Posłów.

W moc uchwały Wys. Sejmu z dnia 13. Kwietnia 1866. zarządziło c. k. Ministerium zwrot kwoty 18.744 złr. 4 ct. w. a., wydanej z funduszu krajowego na koszta podróży urzędników z powodu wyboru Posłów. — L. W. 4656/1866.

Zwrot wydatków poniesionych przez fundusz krajowy na urządzenie aresztów i sprzętów kancelaryjnych żandarmeryi.

Na mocy uchwały Wys. Sejmu z 13. Kwietnia 1866. wezwaliśmy c. k. Komendę żandarmeryi o złożenie w kasie krajowej kwoty 13.667 złr. 64 ct. w. a. wydanej niestuszenie z funduszu krajowego na urządzenie aresztów i sprzętów kancelaryjnych c. k. żandarmeryi — sprawa ta nie została dotychczas ostatecznie załatwioną. — L. W. 3858/1866.

Zwrot zaliczek z funduszu krajowego na budowę dróg.

W skutek uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 14. Kwietnia 1866. o zarządzenie zwrotu kwoty 22.719 zlr. w. a., wydanej z funduszu krajowego na budowę dróg, otrzymaliśmy pismo c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 29. Maja 1866. l. 4804/pr., którem powtórzono tylko te okoliczności, jakie p. Komisarz rządowy z powodu wniosku komisji budżetowej przytoczył w Sejmie. t. j. iż kwota powyższa wydana została w części jako zwrotne, w części jako zaliczki bezzwrotne dla potrzebniejszych konkurencyj drogowych, które nie były w stanie opędzić wszystkich wydatków konkurencyjnych z własnych zasobów, w części zaś na wydatki zarządu dróg krajowych, które fundusz krajowy ponosić winien. Nareszcie istnieje ma część powyższej kwoty, która jako zaliczka na koszt zarządu wprawdzie asygnowana, dotąd jednak wydana nie została.

Powtórzono także oświadczenie p. Komisarza rządowego, że zaliczki zwrotne będą funduszowi krajowemu powrócone w swoim czasie, i że zwrotu zaliczek bezzwrotnych, danych konkurencyjom, żądać nie można, gdyż konkurencyje otrzymały je zupełnie prawomocnie.

Opierając się na uchwałę sejmowej powziętej pomimo oświadczeń p. Komisarza rządowego, udaliśmy się do c. k. Prezydium Namiestnictwa o udzielenie wiadomości, co zarządono względem zwrotu zaliczek zwrotnych i o uwiadomienie, o ile powyższa kwota zaliczek zmniejszyła się tem samem, iż pokryto z niej także wydatki, które cięża prawnie na funduszu krajowym, jak mianowicie kosztu zarządu dróg krajowych i zaliczki bezzwrotne prawomocnie udzielane.

Na dotyczącą odezwę otrzymaliśmy odpowiedź Prezydium Namiestnictwa z dnia 22. Sierpnia 1866. l. 6797/pr., iż Prezydium nie jest w położeniu dać innych wyjaśnień, jak tylko powyższe przez Komisarza rządowego Wysokiemu Sejmowi przedstawione, przyezem uczyniło c. k. Prezydium uwagę, iż Wydział krajowy po odebraniu funduszków krajowych znajdzie się tem samem w możności bliższego zbadania stanu rzeczy.

Za objęciem zarządu dróg zajmie się Wydział krajowy bliższem zbadaniem tej sprawy.

Regulacja plac nauczycieli szkół ludowych.

Uchwałą Wysokiego Sejmu powziętą na posiedzeniu dnia 26. Kwietnia 1866. odesłany został do Wydziału krajowego wniosek x. Ruczki, polecający wyrobienie na najbliższą sesję sejmową projektu do ustawy regulującej pobieranie pensyj nauczycieli szkół ludowych z funduszu krajowego.

Gdy z jednej strony fundusz krajowy jest tak obciążony, iż niepodobieństwem byłoby nową obciążać go rubryką wydatków, z drugiej zaś strony dopiero po wejściu w życie nowej organizacji gminnej i rad powiatowych dokładnie zbadać będzie można, czyli nie byłoby rzeczą odpowiedniejszą wydatki przez gminy opłacane przenieść na fundusze powiatowe za regresem do gmin; gdy dalej nie mieliśmy dokładnych wykazów w jakich szkołach i w jakiej ilości gminy ponoszą wydatki na szkoły ludowe, co koniecznem jest do ocenienia, czy fundusz krajowy może obowiązek zastępstwa na siebie wziąć; gdy nadto nie we wszystkich gminach zachodzi potrzeba uregulowania tego stosunku, albowiem znaczna część gmin uiszcza się rzetelnie ze swoich obowiązków; gdy nakoniec zważyliśmy, że w mnogich razach należą do dotacyi nauczycieli także prestatye w naturze, których fundusz krajowy w żaden sposób brać na siebie nie może; przeto postanowiliśmy wstrzymać się z przedłożeniem dotyczącego projektu do ustawy, dopóki nowa organizacja gmin i rad powiatowych nie wejdzie w życie.

Mianowanie delegacji do popierania sprawy katastralnej.

Na mocy uchwały Wys. Sejmu z 27. Kwietnia 1866. zamianowaliśmy delegacyę do popierania sprawy katastralnej u wysokiego Ministeryum. Delegacya ta udała się do

Wiednia w Lipcu b. r. i oprócz ustnych przedstawień złożyła J. E. pp. Ministrom Stanu i Skarbu pisemne prośby, aby raczyli uzyskać u Jego C. K. Apost. Mości przyzwolenie na wnioski w petycyi Wys. Sejmu zawarte i tymczasowo wstrzymać dalszy bieg operacyi katastralnych. Delegacya doniosła nam w piśmie z dnia 20. Sierpnia 1866., iż wkrótce po tych próśb podaniu otrzymała od J. E. Ministra Stanu zapewnienie, iż w tej sprawie porozumi się z J. E. Ministrem Skarbu; później otrzymała tę wiadomość, iż J. E. pan Minister Stanu zasiągnie jeszcze zdania c. k. Namiestnika. Jak delegacya wynurzyła nam nadzieję, oczekiwać wypadu postanowień, które nie będą dla kraju nieprzychylnie.

Nadto przychodzi nam tu wspomnieć, iż c. k. Prezydium Namiestnictwa odezwa z 4. Maja 1866. l. 3905 pr. wzywało nas do zamianowania powiatowych mężów zaufania dla okręgu krakowskiego, którzyby z powodu rozpoznawań reklamacyj katastralnych brali udział w czynnościach rozporządzeniem ministeryalnem z 15. Maja 1861. l. 2250 określonych, a w szczególności w wyrównaniach dochodu gruntowego między granicami dystryktów szacunkowych.

Na tę odezwę odpowiedzieliśmy, iż Wydział krajowy nie jest w stanie zamianować powiatowych mężów zaufania, a to z powodów, że operata katastralne opierają się na mylnych podstawach, że te same organa, które te błędne operacye przeprowadziły, i przy reklamacyach będą czynnymi; że zakres działania mężów zaufania bardzo jest ograniczony, gdyż ci mieliby tylko głos doradczy a głos stanowczy przypadłby dotychczasowym organom katastralnym, nieobeznanym ze stosunkami kraju, przeto też wątpliwem by być mogło, czyliby znaleźli się ludzie inteligencyi znający stosunki gospodarcze, którzyby wybór na mężów zaufania przyjąć byli gotowi.

Jako najważniejszy powód wstrzymania się od nominacyi mężów zaufania przytoczyliśmy tę okoliczność, iż Wydział krajowy wybierając mężów zaufania do współdziałania przy czynnościach reklamacyjnych, szacowanie katastralne zamykających, przyłożyłby rękę do ukończenia tych operacyj, postąpiłby wbrew myśli objawionej przez Wysoki Sejm w petycyi do Najjaśniejszego Pana z dnia 27. Kwietnia b. r., aby przed reklamacyami nastąpiła rewizya z urzędu wszystkich operacyj szacunkowych przez komisye lokalne, pod kierownictwem komisyi krajowej, przy którychto komisyach reprezentanci podatujących mieliby głos stanowczy. — L. W. 12831866.

Mężowie zaufania, mianowani w roku 1865. przez Wydział krajowy do obrad w c. k. lwowskiej krajowej Dyrekcyi skarbu nad cenami robocizny i nad kosztami kultury, otrzymali wezwanie lwowskiej Dyrekcyi skarbu z dnia 21. Czerwca treści następującej:

„C. k. Ministerjum Skarbu nakazało reskrytem z dnia 20. Lipca 1861. l. 31,682 w myśl rozporządzenia ministeryalnego z 15. Maja 1861. l. 2240 od XIII. powołać krajowych mężów zaufania do ocenienia ostatecznych zestawień krajowych szacunku katastralnego.

Gdy krajowa Dyrekcyja Skarbu obecnie znajduje się w położeniu udzielić krajowym mężom zaufania rezultatów ostatecznych zestawień krajowych szacunku katastralnego dla Galicyi wschodniej i wysłuchać odnośne uwagi i wnioski mężów zaufania, przeto ma zaszczyt wezwać mężów zaufania do udziału w rozprawach nad tym przedmiotem na dzień 30. Czerwca 1866. 10. godzinę z rana z tą uwagą, że w nagłości przedłożenia ostatecznych rezultatów oszacowania do c. k. Ministerstwa Skarbu, c. k. krajowa Dyrekcyja skarbu uważać będzie nieprzybycie do rozpraw na terminie powyższym jako uchylenie się od udziału w rozprawach.“

Niektórzy ze wspomnianych mężów zaufania przedłożyli na dniu 28. Czerwca 1866. Wydziałowi krajowemu odpis powyższego wezwania, tudzież odpis ich odpowiedzi, w której stanowczo się oświadczyli, iż udziału w obradach nie wezmą, a to z powodów, iż mianowani byli przez Wydział krajowy jedynie do obrad nad cenami robocizny i kosztami kultury, i że do brania udziału w obradach nad innymi przedmiotami nie mają upoważnienia.

Gdy z powyższego wykładu widocznem było, że katastralne oszacowanie gruntów pomimo uchwał sejmowych prowadzono dalej trybem dotychczasowym, i że w Galicyi wschodniej odbyła się już ostatnia reklamacye poprzedzająca czynności, t. j. ułożenie sumarycznych zestawień krajowych (Landes-Zusammensätze), widzieliśmy się spowodowani wystosować pismo do J. E. Pana Ministra Skarbu, a udzielając Mu odpis wezwania c. k. Dyrekcyi skarbu do mężów zaufania, zwrócić uwagę J. E. Pana Ministra, iż wezwanie to datowane 21. Czerwca a wzywające mężów zaufania po większej części na wsi w dali od Lwowa mieszkających do obrad wymagających dłuższego czasu do przygotowania się na dzień 30. Czerwca, z tem zastrzeżeniem, że nieprzybycie na ten dzień uważane będzie jako uchylenie się od obrad, poczytane być nie może jak tylko za czerzą formalność. Zwróciliśmy także uwagę Pana Ministra Stanu na bezskuteczność wszystkich podobnych obrad, przy których mężowie zaufania tylko głos doradcy mają, czego dowodem wydana przez Dyrekcyę w Sejmie rozdzielona broszura pod tytułem „der stabile Kataster in Galizien“, przyczem niemogliśmy zataić dalszej uwagi, iż podobne postępowanie nie może wzbudzić zaufania, ani też pogodzić się nie da z najwyższem cesarskiem postanowieniem powołującym Wys. Sejm do współdziałania w sprawach katastralnego oszacowania gruntów.

W końcu odwołaliśmy się na petycyę uchwaloną jednogłośnie przez Wysoki Sejm do Najjaśniejszego Pana w sprawie katastru, a prosząc o dokładne zbadanie sprawy i o poczynienie odpowiednich kroków, wskazaliśmy na delegacyę do Wiednia wysłaną, która będzie mogła ustnie dać wyjaśnienia o niestósowności używanego dotychczas w naszym kraju postępowania we wszystkich czynnościach odnoszących się do przyjętego systemu katastralnego.

Reszta spraw, których opracowanie przekazano Wydziałowi krajowemu.

W celu głębszego zbadania spraw poruczonych Wydziałowi krajowemu a mianowicie: sprawy odzyskania majątku uniwersytetu Jagiellońskiego, sprawy dotacyi domu ubogich i sierót w Krakowie, sprawy uposażenia gimnazjum buczackiego, sprawy zasiłku ze Skarbu Państwa dla teatru polskiego w Krakowie, udawaliśmy się do dotyczących organów i władz o udzielenie potrzebnych aktów i wyjaśnień, których dotychczas pomimo kilkakrotnych powtórných odezów albo wcale nieotrzymaliśmy, albo nie w takiej jak żądaliśmy zupełności. Udzielenia aktów odnoszących się do zasiłku ze Skarbu Państwa dla teatru polskiego w Krakowie odmówiło nam Prezydyum Namiestnictwa wręcz, podając jako powód, iż sprawa ta, jako dotycząca obowiązku Skarbu Państwa, nie wpada w zakres działań Wydziału krajowego.

Pomimo tej odmownej odpowiedzi, ponowiliśmy nasze żądanie, opierając się na wyraźne słowa uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 1. Kwietnia 1866.

W ostatnim czasie zawiadomiło nas c. k. Prezydyum Namiestnictwa, iż sprawa ta nie jest rozstrzygniętą przez Ministerstwo, dokąd akta odesłane zostały.

W sprawie fundacyi hr. Skarbka co do obowiązku utrzymywania niemieckiej sceny we Lwowie, zażądaliśmy rachunków z czasu administracyi tej fundacyi utrzymywanej przez c. k. Namiestnictwo. Obecny Kurator zakładu hr. Skarbka przyrzekł udzielenia takich, skoro je odbierze w zupełności z rąk c. k. Namiestnictwa.

Zebraniem dat i materyałów w sprawie cechów rzemieślniczych, w sprawie nowego sposobu rozkładu dodatków do podatków, w sprawie znizienia podatku domowego od najmniejszych budynków, w przedmiocie ustawy policyi zdrowia, zajmował się Wydział, a skoro potrzebne materyały zebrane będą, nieomieszka wnieść odnośne przedłożenia.

Załatwienie petycji.

Wydział krajowy zajmował się załatwieniem wszystkich, tak w ciągu sessyi sejmowej doń odsefanych, jak też i uchwałą z dnia 27. Kwietnia 1866. przekazanych mu petycyj.

Odpowiednio treści pojedynczych petycyj przesyłaliśmy takowe dotyczącym e. k. organom rządowym lub centralnej komissyi zapomogi do urzędowania, a względem petycyj odnoszących się do ogólnego interesu kraju, zalecając uwzględnienie takowych, upraszaliśmy o udzielenie nam wiadomości o rezultatach urzędowania.

Gdy atoli przy zapewnieniu, iż każda petycja będzie zbadana i stosownie do przepisów załatwiona, e. k. Prezydium Namiestnictwa oznajmiło nam, iż e. k. Rząd nie jest w położeniu zdawania sprawy z czynności swoich Wydziałowi krajowemu, co jednakże nie wyklucza prawa wnoszenia interpelacyj do Komissarza rządowego w Sejmie, odpowiedziliśmy, iż Wydział krajowy niezamierzał wpływać na czynności e. k. Rządu, lecz mając poruczone sobie załatwianie petycyj, uważał to za swój obowiązek, zdając sprawę Wysokiemu Sejmowi, donieść także o skutku zarządzonego urzędowania.

Co do petycyj, o których skutku otrzymaliśmy wiadomość, podnieść należy petycyę kilkudziesięciu gmin o wolny użytek surowicy.

E. k. lwowska krajowa Dyrekeya skarbu oznajmiła nam, iż w 11 gminach obwołu kołomyjskiego i stanisławowskiego przystępne zostały źródła surowicy dla użytku gmin.

Z krakowskiej Dyrekeyi skarbu nieotrzymaliśmy dotąd w tej mierze pomimo powionego wezwania żadnej wiadomości.

Sprawa zapomogi

Z czynności Wydziału w poruczonej sobie sprawie zapomogi nieurodzajem w roku 1865. dotkniętych okolic, wnieść Wydział krajowy oddzielne sprawozdanie.

b) Zwyczajne czynności Wydziału krajowego.

Za krótki czas, bo dopiero od kilku tygodni zawiadując funduszami i zakładami krajowemi, nie mógł Wydział krajowy nabyć dostatecznego doświadczenia, ażeby już teraz był w stanie Wysokiemu Sejmowi przedłożyć wnioski do donośnych i stanowczych zmian w administracyi szczegółowych funduszków i zakładów.

Dotychczasowa czynność ograniczała się tylko na załatwianiu licznie wpływających niecierpiących zwłoki spraw.

W sprawach ważniejszych poczyniono kroki przygotowawcze, dążące do dokładnego zbadania dotychczasowego sposobu administracyi pojedynczych gałęzi.

Odebrany fundusz krajowy składa się z należytości czynnych i biernych. Pomiędzy pierwszymi zajmuje najpierwsze miejsce zaległość dodatków do podatków, których pobór wstrzymany był w znacznej części z powodu nieurodzaju w r. 1865. Znaczne zaległości czynne stały się powodem najznaczniejszej pozycyi pomiędzy zaległościami biernymi. Dla uskutecznienia howiem niecierpiących zwłoki wypłat z funduszu krajowego, zniewo-

Fundusz krajowy w
ściślejszem zna
czeniu

lony był c. k. Rząd udzielić temu funduszowi zaliczkę z funduszu kameralnego w kwocie 208.000 zł. w. a. z zastrzeżeniem bezprocentowego zwrotu do końca roku 1867. Dotychczas nie nastąpiło jeszcze porozumienie się co do w mowie będącego zwrotu między Wydziałem krajowym a c. k. Dyrekcyą skarbu, potrzeba bowiem do tego dokładnego zbadania wzajemnych pretensyj rzeczonych funduszy.

Najwyższem postanowieniem z dnia 22. Kwietnia 1866. przekazał Najjaśniejszy Pan funduszowi krajowemu krakowski i lwowski fundusz ochotników z roku 1859. Atoli kwestya z czego te fundusze się składają jest tak zawiłą i ściśle związaną ze sprawą zaliczek danych z funduszu krajowego na zakupno remont w r. 1859., iż nie mogła być przy rokowaniach wyswieconą i wziętą jest na drogę osobnej pertraktacyi. Wspomnieć tu jeszcze musimy, iż zanim przystapiliśmy do odebrania funduszu krajowego, zapytywało nas Prezydyum Namiestnictwa, czy w ogóle i jakie trudności zachodzą przeciw uzyciu funduszy ochotników z r. 1859. na tworzenie korpusu ochotników przez J. E. hr. Starzeńskiego w roku bieżącym przedsięwzięte. Nie mając jednak oddanego sobie zarządu funduszem krajowym, uznaliśmy za stosowne odpowiedzieć, iż wedle §. 9. Instrukcyi dla Wydziału krajowego, tenże nie może zezwalać na wydatki budżetem nie objęte, a wedle § 10. tej Instrukcyi tylko Sejmowi krajowemu służy prawo rozrządzania oszczędnościami budżetowemi funduszu krajowego. (L. W. 2653 1866.). Jak c. k. Prezydyum Namiestnictwa względem tego wymaganego zasiłku postąpiło, nie otrzymaliśmy żadnej wiadomości.

Wspomnieć tu także należy o ruchomościach przekazanych funduszowi krajowemu po rozwiązaniu pułku wolnych Krakusów.

Prezydyum c. k. Namiestnictwa pismem z dnia 28. Września 1866 l. 8188/pr. zawiadomiło nas, iż podług reskryptu c. k. Ministerstwa Wojny z 3. Września r. b. l. 6314 zachowane być mają przepisy reskryptu c. k. naczelnej Komendy Armii z 26. Sierpnia 1859. l. 6599 także co do dalszego postanowienia względem mundurów, zbroi i narzędzi połowych pułku wolnych Krakusów, przeznaczonego do rozwiązania, wedle którego to przepisu otrzymać mają ludzie tego pułku przy rozwiązaniu pułku zwykły mundur urlopników, inne zaś mundury, tudzież zbroje i narzędzia połowe stają się własnością funduszu krajowego.

Gdy jednak inicjatywa i specjalne zarządzenia w sprawie przeznaczenia i oddania pozostałych po rozwiązaniu pułku wolnych Krakusów przedmiotów dla funduszu krajowego od c. k. władz wojskowych wyszły, a z natury stanowiska swego komenda pułku wolnych Krakusów tylko przez przełożone władze wojskowe i wedle dyrektyw i przepisów wojskowych do zdania sprawy i rachunku z zarządu funduszem na formowanie tego pułku zebranych pociągnięta być może; gdy nadto nie jest określona zasada, czyli funduszowi krajowemu służy prawo wchodzenia w stan i zarząd funduszu na cel formowania ochotników w kraju zebranego od czasu tegoż zawiązku, lub też od tegoż rozwiązania; przeto udaliśmy się do c. k. Prezydyum Namiestnictwa o pośrednictwo, ażeby podstawy uprawnienia funduszu krajowego do przedmiotów pozostałych przez kompetentne władze wojskowe stanowczo określone zostały, i ażeby władze wojskowe na tych podstawach odebranie przeznaczonych dla funduszu krajowego przedmiotów od komendy pułku wolnych Krakusów wedle obowiązujących przepisów zrealizowały i ostateczny wynik Wydziałowi krajowemu udzieliły. (L. W. 3878/1866) — Na tę naszą odezwę nie otrzymaliśmy dotąd żadnej odpowiedzi.

Budżet funduszu krajowego wniesie Wydział krajowy oddzielnem sprawozdaniem.

Fundusz domestykalny
fundacya ś. p. Alex-
andra Stadnickiego.

Dochody funduszu domestykalnego lokowaliśmy w papierach procentowanych, i tylko kwota 1200 złr. przyzwolona uchwałą Wysokiego Sejmu z 16. Stycznia 1866. na rzecz fundacyi Alexandra hr. Stadnickiego z dochodów tego funduszu asygnowaną została.

Stan kasy funduszu domestykalnego wynosił z końcem Września 1866. w papierach publicznych 68.769 złr., a w gotówce 29 złr 47½ ct. w. a.

Co do wydawnictwa dawnych dokumentów, to spodziewać się należy, iż w czasie odpowiednim tej mozolnej i obszernej pracy oddany będzie Tom I. do użytku publiczności.

Fundacya hr. Skarbka.

Fundacya hr. Skarbka oddaną została z dniem 1. Lipca 1866. pod zarząd kuratora J. O. Xięcia Karola Jabłonowskiego i rady zawiadowczej.

Do rady zawiadowczej zamianował Wydział krajowy z swego grona deputatów WW. Pietruskiego i Grocholskiego, zastępcami zaś WW. Laskowskiego i Dr. Kabata.

Zatwierdziliśmy także wybór P. Dr. Zygmunta Rodakowskiego na syndyka zakładu hr. Skarbka.

Zakład narod. imienia
Ossolińskich.

W celu przyspieszenia utworzenia ordynacyi Przeworskiej, zawartą i przez Wydział krajowy zatwierdzoną została umowa między Xięciem Jerzym Lubomirskim i reprezentantami potomności Zakładu narodowego imienia Ossolińskich w sprawie obowiązku J. O. Xięcia Lubomirskiego co do wystawienia i urządzenia części gmachu bibliotecznego na umieszczenie Muzeum Lubomirskich, przezeń usuniętą została jedna z przeszkód zatwierdzenia tej ordynacyi. — (L. W. 979/1866.)

C. k. Sąd krajowy lwowski zamianował w miejsce zmarłego reprezentanta *post-eritatis* Jana Piaseckiego, reprezentantem p. Stanisława Starowiejskiego, a tegoż zastępcą J. W. Stefana hr. Zamojskiego.

Miejsca funduszowe
w akademii Maryi Te-
rezy i w zakładach
wojskowych.

Do c. k. akademii Maryi Teresy proponował Wydział krajowy kandydatów na opróżnione dwa miejsca, a do zakładów wojskowych na miejsce siedm.

Przy propozycyi zastosowaliśmy się do postanowienia §. 13. Instrukcyi dla Wydziału krajowego, w moc którego Wydział krajowy przedstawić winien z pomiędzy obiegających się na każde opróżnione miejsce z osobna trzech kandydatów tej władzy lub tej osobie, której z mocy dokumentu fundacyjnego lub stypendyjnego służy prawo nominacyi. Atoli przy nadaniu miejsc do zakładów wojskowych raczył Najjaśniejszy Pan Najwyższem postanowieniem z 19. Września 1866. nakazać, ażeby na przyszłość przedkładaane były podania wszystkich ubiegających się kandydatów.

Wydział krajowy postanowił przeto zastosować się w przyszłości do tego Najwyższego rozkazu.

Fundacya Andrzeja
Zalchockiego.

Stan majątku zarządzanego przez Wydział krajowy funduszu stypendyjnego Andrzeja Zalchockiego wynosił z końcem Września 1866. oprócz kwoty 20,000 złr., zabezpieczonej na dobrach Iwanówka, w papierach publicznych 39.604 złr. 77 ct.
gotówkę 263 złr. 43 ct.

Od 1. Października 1865. powiększył się stan tego majątku o 2110 złr. w. a.

Z tej fundacyi nadano w ubiegłym roku szkolnym miejsc dwa; na rok szkolny bieżący rozpisano konkurs na miejsc pięć.

Fundacya stypendyjna
ś. p. Jana Żurakow-
skiego.

Stan majątku fundacyi Jana Żurakowskiego wynosił z końcem Września 1866. w papierach publicznych 106.800 złr., gotówką 1097 złr. 69 ct.; przeto stan stałego majątku tej fundacyi nie zmienił się,

W ubiegłym roku szkolnym nadał J. E. Agenor hr. Gołuchowski ośm stypendyów z tej fundacyi, w bieżącym roku rozpisano konkurs na pięć miejsc stypendyjnych.

Fundusz stypendyjny
imienia Agenora hr.
Gołuchowskiego.

Zostający pod zarządem Wydziału krajowego fundusz stypendyjny imienia Agenora hr. Gołuchowskiego wynosił z końcem Września 1866. w papierach publicznych 18.039 złr. 14 ct. w. a., w gotówce 672 złr. 25¹/₂ ct. w. a. W ubiegłym roku szkolnym nadał J. E. Agenor hr. Gołuchowski jedno stypendyum, a w obecnym roku z tej fundacyi rozpisano konkurs na dwa stypendya.

Fundusz stypendyjny
fundacyi J. E. Kaje-
tana hr. Lewickiego.

Stan majątku funduszu stypendyjnego J. E. Kajetana hr. Lewickiego wynosił z końcem Września 1866 w papierach publicznych 17.450 złr. 55 ct. w. a. w gotówce 569 złr. 14¹/₂ ct. w. a.; powiększył się więc stały fundusz w przeciągu roku o 450 złr. 55 ct. w. a.

W bieżącym roku szkolnym z tej fundacyi rozpisano konkurs na dwa stypendya.

Fundusz stanowy sier-
ociński.

Stan majątku funduszu sierocińskiego wynosił z końcem Września 1866. w papierach publicznych 19.530 złr., w dokumentach prywatnych 10.500 złr., w gotówce 857 złr. 22¹/₂ ct. w. a.; fundusz ten podniósł się więc w przeciągu roku o 120 złr. w. a.

Na funduszu tym umieściliśmy w roku bieżącym 4 sieroty, a to dwie w ogrodzie botanicznym, a dwie sieroty w zakładzie św. Antoniego we Lwowie. W sprawach umieszczenia sierót w jednym z zakładów krakowskich oczekujemy zażądanych wyjaśnień.

Fundacya x. Antonie-
go Popkiewicza.

Fundacya x. Antoniego Popkiewicza otrzymała już zatwierdzenie c. k. Namiestnictwa.

Fundacya x. Szczęs-
nego Skibińskiego.

X. Szczęsny Skibiński, rzym. kat. proboszcz w Zarszynie, przeznaczył w celu uczczenia udzielonej przez Jego C. K. Apostolską Mość amnestyi z dnia 19. Listopada 1865. r. i na wieczną pamiątkę dnia imienin Najjaśniejszej Cesarzowej Elżbiety kapitał 10.000 złr. w obligach indemnizacyjnych jako fundusz na utworzenie po jego śmierci stypendyów dla ubogiej uczącej się młodzieży chłopskiej, pod nazwą „Chłopskie stypendya fundacyi x. Szczęsnego Skibińskiego, proboszcza Zarszyńskiego.“

Fundator złożył kapitał w kasie krajowej, zastrzegłszy sobie w dożywociu prowizję od rzeczonoego kapitału.

Akt fundacyjny otrzymał zatwierdzenie c. k. Namiestnictwa. — (L. W. 709/1866.)

Fundacya ś. p. Jana
Towarnickiego.

Ś. p. Jan Towarnicki, były Doktor medycyny i c. k. Fizyk obwodowy, przeznaczył w testamencie cały swój majątek ruchomy i nieruchomy, jaki pozostanie po potrąceniu legatów, wydatków i opłat z pertraktacją spadku połączonych, na własność „Ustanowie-

nia stypendyjnego Jana Towarnickiego.⁴ Ustanowienie to utworzyć się ma z majątku powyższego, a celem tegoż ustanowienia jest:

- a) udzielanie stypendyów stałych;
- b) udzielanie wsparć jednorazowych dla uczącej się ubogiej młodzieży, i
- c) pomnażanie stypendyów stałych i poparcie innych celów dobroczynnych, a w szczególności naukowych.

Rozdawnictwo stypendyów, wsparć jednorazowych i załatwianie innych czynności, tudzież administracya z wyłączeniem gotówki i papierów wartość pieniężną mających, służyć ma kuratorji złożonej z nadkuratora i dwóch kuratorów. Pierwszego nadkuratora i kuratorów zamianował testator w testamencie.

Nadzór i opiekę fundacyi poraczył fundator Wydziałowi krajowemu z uchyleniem wpływu wszelkich innych władz.

Na wypadek, gdyby się z aktu fundacyjnego okazała jaka zawilość lub przeciwieństwo, albo gdyby zachodziła potrzeba bliższych określeń, postanowił fundator, ażeby osobna komisya nieodwołalnie postanowiła, w jaki sposób przeciwieństwo uchylone, zawilość wyjaśniona, lub też rozperządzenia testamentu bliżej określone być mają.

Podług woli testatora komisya składać się ma z nadkuratora, jednego członka Wydziału krajowego i jednego prawnika wspólnie przez nich obranego.

Wydział krajowy przyjąwszy prawa i obowiązki, jakie fundator testamentem z 3. Czerwca 1865. udzielił i nałożył na Wydział krajowy, przeświadczony o potrzebie złożenia dopiero co nadmienionej komisji dla bliższego określenia postanowień testamentarnych, przystąpił do jej ukonstytuowania i zamianował z swej strony do jej składu deputata W. Pietruskiego. Zadaniem tejże komisji będzie wypracowanie formalnego statutu na podstawie testamentu.

Pertraktacya spadkowa dotąd nie jest przeprowadzoną. Wydział krajowy nie jest zatem w stanie już teraz wykazać stanu majątku tej fundacyi; w celu spiesznego przeprowadzenia pertraktacyi spadkowej poczyniono stosowne kroki.

Fundusz szkoły kucia
koni we Lwowie.

Fundusz na założenie szkoły kucia koni we Lwowie wzrósł przez fruktyfikacyę dochodów do końca Września 1866. do kwoty 44.300 złr. w papierach publicznych i 78 złr. 36 $\frac{1}{2}$ ct. w. a. w gotówce.

C. k. Prezydium Namiestnictwa zapytywało nas o zdanie co do zamiaru Wysokiego Ministerstwa Stanu uznania rzemiosła kucia koni jako zarobkowość wymagającą osobnej koncessyi w myśl §. 16. ustawy przemysłowej z r. 1859., i o zdanie co do wniosków c. k. wiedeńskiego Instytutu weterynaryjnego względem warunków nadawania koncessyj. Wydział krajowy dając swe zdanie nad udzielonym sobie projektem, oświadczył się stanowczo przeciw uznaniu rzemiosła kucia koni już teraz jako zarobkowości koncessyonowanej, ponieważ systematyczna nauka kucia koni dotąd w kraju naszym nie jest wprowadzoną, a gdy tylko egzaminowani kowale mogliby otrzymać koncessyje i wykonywać to rzemiosło, niepodobna byłoby uzyskać takiej ilości kowali, jakiej kraj potrzebuje. Co do komisji egzaminacyjnych, proponowanych przez Instytut weterynaryi, uznaliśmy takowe na teraz za niemożliwe, miałyby one bowiem egzaminować ludzi z takich przedmiotów, jakich ci nigdy się nie uczyli. Przytem wyraziliśmy nasze zdanie, że dopiero wtenczas można będzie wziąć pod rozagę kwestyę uznania rzemiosła kucia koni jako zarobkowości koncessyonowaną, gdy zamierzona szkoła kucia koni we Lwowie wejdzie w życie i wraz z oddziałem weterynaryi na uniwersytecie Jagiellońskim dostarczy krajowi teoretycznie i praktycznie wykształconych konowałów. (L. W. 2324/1866.)

C. k. Prezydum Namiestnictwa oznajmiło nam, iż c. k. Rząd dostrzegłszy brak zdolnych i wykształconych weterynarzy w Galicyi, i uważając, że brak ten szczególnie w obwodach wschodnich kraju naszego wystawionych, na wprowadzenie zarazy na bydło z Rosyi, staje się powodem dotkliwych klęsk, polecił osobnej komisji zbadanie środków, któremi można pomnożyć liczbę weterynarzy w kraju. Komisya ta zaproponowała między innymi:

1. ustanowienie weterynarzy publicznych na koszt pojedynczych gmin lub funduszu krajowego,

2. utworzenie szkoły weterynaryi na rachunek funduszu krajowego, a zanim to nastąpićby mogło,

3. pomnożenie stypendyów z funduszu krajowego dla uczniów weterynaryi w wie-deńskiej szkole weterynaryi.

C. k. Prezydum Namiestnictwa zapytało nas, czy Wydział krajowy nie byłby skłonnym do wniesienia tej sprawy do Wysokiego Sejmu.

Na odezwę odnośną odpowiedzieliśmy, że gdy doświadczenie uczy, że zarazie na bydło w kraju nie zapobiega się tyle jej leczeniem, ile środkami prewencyjnymi, zapobiegającemi wprowadzeniu zarazy do kraju lub jej ograniczeniu na dotkniętą terytorjum, Wydział krajowy musi przedewszystkiem zwrócić uwagę c. k. Rządu na uchwałę Wys. Sejmu z dnia 6. Marca 1866. co do ścisłego przestrzegania przepisów o zarazie na bydło; przyczem oświadczył, iż nie jest przeciwnym krzewieniu nauki weterynaryi w kraju, atoli zbadawszy dokładnie potrzeby i środki w kraju, jest tego zdania, że oddział weterynaryi na uniwersytecie Jagiellońskim i zamierzona szkoła kucia koni we Lwowie dostarczą z czasem krajowi dostateczną ilość weterynarzy, do czego przyczynią się także stypendya udzielane z funduszu krajowego i innych fundacyj stypendyjnych, które młodzieży oddającej się naukom weterynaryi wcale nie wykluczają od uczestnictwa. Uważając te środki jako na razie dostateczne i do materialnych sił kraju zastosowane, oświadczył Wydział krajowy, iż ze względu na przeciążenie gmin, jakie się łączy z przyszłą organizacją, i ze względu na obciążenie funduszu krajowego, nie mógłby w najbliższym czasie doradzać Wysokiemu Sejmowi uwzględnienia wniosków proponowanych przez wyżej wspomnianą komisję. (L. W. 3388/1866.)

Teatr polski we
Lwowie.

Jako organu wykonującego kontrolę nad teatrem polskim we Lwowie, zapytywało c. k. Namiestnictwo w zastępstwie administracji fundacyi hr. Skarbka, pismem z 26. Stycznia 1866. l. 39/h. Sk. Wydział krajowy o zdanie co do ówczesnego artystycznego stanu sceny polskiej.

Odpowiedzieliśmy, iż zdaniem naszym scena polska we Lwowie nie zupełnie odpowiada wymogom publiczności, zatem nie zasługuje na nazwę „sceny dobrej“, t. j. takiej, jaką ś. p. Stanisław hr. Skarbek zobowiązał się utrzymywać, wchodząc w układy ze Stanami. Wytknąwszy najgłówniejsze braki zachodzące w obsadzeniu sceny i przedstawivszy środki, jakimi przyczynićby się można do jej podniesienia, zwróciliśmy uwagę Administracji na konieczność doprowadzenia sceny do odpowiedniejszego stanu, gdyż inaczej fundacya hr. Skarbka, kontraktem obowiązana do utrzymywania dobrej sceny polskiej, stałaby się w obec Reprezentacyi kraju odpowiedzialną za niedotrzymanie kontraktu.

W skutek naszej odpowiedzi otrzymaliśmy doniesienie c. k. Namiestnictwa, iż udzieliło przedsiębiorcy teatru nadzwyczajną subwencyę w kwocie 500 złr. z funduszu hr. Skarbka z wezwaniem, ażeby przyłożył starania ku najrychlejszemu usunięciu wad wytkniętych w stanie powierzonej mu sceny.

Przedsiębiorca teatru udawał się także do Wydziału krajowego o jednorazową subwencję w kwocie 2000 złr. z funduszu krajowego; prośby tej nie mogliśmy nie uwzględnić z powodu, iż teatr pobiera już subwencję z funduszu krajowego o rocznych 4200 zł. chociaż dalekim jest warunkiem, wedle którego scena polska ma być dobrą, i że fundusz krajowy bez zezwolenia Wysokiego Sejmu nie mógłby być pociągnięty do żadnej dalszej subwencji, albowiem za odstąpienie Frydrykówki i roczną subwencję w wyznaczonym kwocie, zobowiązał się hr. Skarbek utrzymywać dobrą scenę polską, a jeżeliby istotna potrzeba się okazała dalszej jakiej subwencji, to wydatek podobny ponosić sama tylko fundacya byłaby obowiązana.

Zakład emerytury dla aktorów lwowskiej sceny polskiej.

Wydział krajowy zajmował się kontrolą i sprawdzeniem rachunków zakładu emerytury dla aktorów sceny polskiej i wydał zdawcom rachunków absolutorium na złożone rachunki za rok 1865. Liczba członków funduszu emerytury umniejszyła się przez wystąpienie jednego z członków.

Stan funduszu tego wynosił z końcem III. ćwierćrocza 1866. w papierach publicznych 98.100 złr. a w gotówce 524 złr. 14 c. w. a.

Galicyskie stanowe Towarzystwo kredytowe.

Wydział krajowy wykonywał statutami określone czynności komisji nadzorczej galicyjskiego stanowego Towarzystwa kredytowego.

Z końcem I. półrocza b. r. miało Towarzystwo na hypotekach	16,685.230	zł.	53 $\frac{1}{2}$	c.
w kasie	79	"	46 $\frac{1}{2}$	"
Razem	16,685.310	"	—	"
Szacunek dóbr na hypotekę podanych wynosi łącznie . . .	61,489.312	"	58	"
Stan funduszu rezerwowego wynosił z końcem tego półrocza	997.216	"	81 $\frac{1}{2}$	"
zmniejszył się więc o	8.812	"	56 $\frac{1}{2}$	"

Sprawy wewnętrzne wydziałowe i sejmowe.

Odebranie funduszków i zakładów krajowych i ztąd wzmaganie się czynności, niemniej przyrostek czynności z powodu zawiadywania funduszem zapomogi, wymagały spiesznego pomnożenia sił pracujących w oddziale konceptowym i manipulacyjnym, również spiesznego urządzenia kasy krajowej i oddziału obrachunkowego.

Mając na oku wszelką możliwą oszczędność i nieuniknioną potrzebę, przystąpiliśmy za poprzednim ogłoszeniem konkursu do obsadzenia niektórych posad; przyczem uznaliśmy za odpowiedniejsze obsadzać (o ile to tylko być mogło) posady niższych klas.

W oddziale konceptowym obsadziliśmy jedną posadę sekretarza klasy III., trzy posady konceptistów klasy I. i jedną posadę konceptisty klasy II., tudzież zamianowaliśmy trzech praktykantów konceptowych.

W oddziale manipulacyjnym obsadziliśmy posadę dyrektora kancelaryi, posadę archiwisty, posadę protokolisty, dwie posady kancelistów klasy I. i dwie posady kancelistów klasy II.

W oddziale obrachunkowym nowo utworzonym obsadziliśmy posadę zastępcy dyrektora oddziału obrachunkowego, dwie posady adjunktów klasy II., pięć posad adjunktów klasy III.

W oddziale kasowym zaś posadę kasyera i jednego adjuakta klasy II. Na posadę likwidatora dla kasy krajowej rozpisany był wprawdzie konkurs, po bliższem jednak zbadaniu tej sprawy i wysłuchaniu w rachunkowości biegłych, odstąpiliśmy na ten raz od zamiaru obsadzenia posady likwidatora i uznaliśmy za dostateczne poruczyć czynności likwidatury jednemu z adjunktów oddziału obrachunkowego, którego oraz zobowiązano do złożenia kaucyi wedle postanowienia etatu.

Co do miejsc niższej służby obsadziliśmy miejsce portyera i trzy miejsca woźnych.

Przy obsadzeniu posad urzędników było naszym usilnem staraniem, trzymać się ściśle postanowień ustawy dla służby krajowej. Atoli przy wyborze kasyera z pomiędzy ubiegających się zaszła trudność zastosowania się do postanowienia co do normalnego wieku, albowiem pomiędzy kandydatami nie było takiego, który mając odpowiednie uzdolnienie, odpowiadałby warunkowi względem wieku normalnego. Gdy czas odbioru fundusów krajowych już tak się był przybliżył, iż ponowne rozpisanie konkursu nie byłoby już na czasie i nie dawało pewności uzyskania odpowiedniego kandydata, nie pozostało nam jak tylko odstąpić od prawidła w tym wypadku i w nadziei otrzymania następnie przyzwolenia Wysokiego Sejmu zamianować prow. kasyerem p. Juliana Horoszkiewicza, który przekroczył wiek normalny o lat 10, któremu wszakże nie przyznano żadnych lat służby do przyszłego wymiaru emerytury, gdy przeciwnie inni kandydaci obok przekroczenia lat normalnych, obstawali przy żądaniu przyznania znacznej ilości lat.

Podobnie czyniliśmy wyjątek od tego prawidła, mianując p. Tomasza Janikowskiego, c. k. oficyała izby obrachunkowej, prow. adjunktem kl. III. oddziału obrachunkowego, a to w uwzględnieniu tegoż zdolności w zawodzie rachunkowym w ogóle, a w szczególności wiadomości o rachunkowości funduszu krajowego, zwłaszcza że kandydat ten przekroczył wiek normalny tylko o lat cztery.

Czynności Wydziału w sprawach wychowania publicznego dały uczuć brak pracownika posiadającego odpowiednie wiadomości w zawodzie pedagogiczno-dydaktycznym.

Gdy uzyskanie urzędnika z podobnemi wiadomościami w obec postanowień ustawy co do kwalifikacyi urzędników nie było możliwem, widzieliśmy się spowodowani w moc §. 58. Instrukcyi dla Wydziału krajowego przyjąć pracownika z przedmiotem obznajomionego o dziennej płacy 3 zł. w. a. tymczasowo a to w osobie Pośta sejmowego p. Zygmunta Sawczyńskiego.

Brak dokładnych dat statystycznych o kraju naszym, niezbędnych do należytego rozwinięcia administracyi i do prac ustawodawczych, naprowadził Wydział krajowy na myśl urządzenia biura dla statystyki krajowej. Dla osiągnięcia zamierzonego celu postanowiliśmy przysposobić jednego z urzędników Wydziału przez podanie mu sposobności do obznajomienia się ze systemem i organizmem austriackiej administracyjnej statystyki.

Mając pomiędzy praktykantami conceptowymi jednego, który w berlińskim seminarjum statystykiem nabył odpowiednich wiadomości teoretycznych i dostrzegłszy w nim szczególne zamiłowanie w dziale nauk statystyki, udzieliliśmy mu 6miesięczny urlop dla obznajomienia się z austriacką statystyką administracyjną, dla której odbywają się półroczne wykłady w c. k. Centralnej Komisyi statystycznej w Wiedniu.

Na mocy §. 64. instrukcyi dla Wydziału krajowego wydaliśmy instrukcyę dla wewnętrznej manipulacyi, instrukcyę dla kasy krajowej, dla oddziału obrachunkowego i instrukcyę dla skontrolujących kasy, zakłady krajowe i urzędy wykonawcze. Przy układzie instrukcyi kasowej i obrachunkowej zasięgaliliśmy zdania w zawodzie rachunkowości i kasowości biegłych i zastosowaliśmy w utrzymywaniu rachunkowości o ile to być mogło zasady rachunkowości kupieckiej.

Z urzędzeniem oddziału kasowego i obrachunkowego, tudzież z pomnożeniem sił pracujących w innych oddziałach, niemniej z obowiązkiem udzielenia pomieszczeń w zabudowaniu Wydziału dla dyrektora kancelaryi, odźwiernego i portyera, powstała konieczność obszerniejszych, aniżeli dotąd przez Wydział zajmowanych lokalności.

W tym celu Wydział krajowy wszedł w układy z właścicielem realności przez Wydział krajowy dotąd najmowanej, a odnawiając z nim kontrakt o dalszy najem, stanęła umowa o poczynienie potrzebnych adaptacji za opłatą tak za dotąd najętą, jakoteż za przybudowane lokalności łącznego czynszu rocznego 6.000 zł. i za bezprocentowem zaliczeniem na wykonanie adaptacji kwoty równającej się rocznemu czynszowi, zwrotnej w półrocznych równych ratach od czynszu potrącać się mających. Kontrakt najmu zawarliśmy na lat 6 ze zastrzeżeniem prawa wypowiedzenia przed upływem roku trzeciego.

Przedłużyliśmy także na dalsze trzy lata kontrakt najmu zawarty z administracją zakładu hr. Skarbka względem najmu lokalności sejmowych za dotychczas opłacany czynsz 3000 złr.

Po zamknięciu posiedzeń sejmowych odnajmywaliśmy niektóre z tych lokalności, a w ten sposób powrócono funduszowi krajowemu w 6 miesięcznym czasie kwotę 305 złr. wal. anstr.

Na mocy Najwyższego cesarskiego postanowienia z dnia 14. Września 1866. oddane zostały akta i księgi spraw szlachty bukowińskiej, bukowińskiemu Wydziałowi krajowemu.

Wydział krajowy zajmował się sprawdzeniem wyborów Posłów a sprawozdania odnośnie będą wniesione oddzielnie.

Raczy Wysoki Sejm niniejsze sprawozdanie przychylnie przyjąć do wiadomości.
We Lwowie 10. Listopada 1866.

Leon Xiążę Sapieha,
Marszałek.

K r a i ń s k i,
Referent.

